

Anne meets Jeffrey

EMMA BERENTSEN

Zeven jaar later

Siebren Nachtergaele

Gezien op 02 augustus 2019

De Grote Post, Oostende

TAZ#19

Op 8 december 2007 werd de negentienjarige Emma Berentsen verkracht op terugweg van een fuif. Twaalf jaar later probeert ze met dat trauma nog steeds in het reine te komen. Via de kunst deze keer. Maar haar eigen naam associeert ze nog steeds niet met de gebeurtenis. Emma werd Anne, de verkrachter werd 'Jeffrey'. Hoe overleef je een verkrachting eigenlijk? Berentsen maakt er met Tiffany Murphy een aangrijpende performance over.

04 AUGUSTUS 2019

Emma Berentsen en Tiffany Murphy ontmoetten elkaar op de gerenommeerde performance opleiding aan Goldsmiths, London University. Vanaf 2016 werkten ze samen aan 'Anne meets Jeffrey'. Dat stuk reconstrueert de verkrachting, de pijnlijke nasleep ervan, en tenslotte het moment dat Berentsen op eigen verzoek oog in oog met haar verkrachter kwam te staan toen die halfweg zijn straf was.

DJ Tiësto knalt door de boxen bij het betreden van de zaal. Beide performers dansen er ontspannen, alsof we op een fuif beland waren. Naast elk van hen staan twee identieke paren schoenen: hooggehakte zwarte pumps en lichtblauwe sneakers. Achter hen twee tafels met twee laptops en twee beamers. Roterende spots completeren de feestelijke ambiance. De twee kinderlijk roze schommel-eenhoorns links van het podium verraden echter dat de meisjes nog met een half been in hun kindertijd staan. Niet lang meer dus...

'I'm in fear of death. You're going to be killed.' Woorden schieten tekort om de psychologische impact van een verkrachting in taal te vatten. Emma Berentsen grijpt heel de voorstelling lang terug naar een tekst van trauma-experte Rebecca Campbell over ervaringen van verkrachtingslachtoffers omdat ze zelf haast de woorden niet vindt om uit te leggen wat ze ervoer. Op die manier neemt ze ook afstand van de persoon die ze toen was.

Via Google Maps volgen we daarna de route die Emma a.k.a. Anne aflegde met Jeffrey. Toen ze huiswaarts keerde van een feestje, kruiste ze zijn pad. Hij greep haar vast, en sleepte haar naar een paardenstal om haar te verkrachten. In een video-opname zie je haar vervolgens fietsen naar die paardenstal. Berentsen zet Google Maps hier in op dezelfde manier als de teksten van Campbell. Het schept alweer een afstand ten aanzien van het trauma. Het stuk hinkelt inderdaad voortdurend heen en weer tussen associatie en dissociatie, tussen reconstructie/herbeleving en de afwijzing ervan. En dan weer terug.

Dat verklaart ook de vier paar schoenen. Als de vrouwen de pumps aantrekken en het uit alle macht op een hollen ter plaatse zetten, beleef je mee hoe lastig het is om te vluchten met zo'n schoeisel. Dan zijn de sneakers beter. Je ziet hen bijna denken: 'had ik toen maar sneakers gedragen'. Hoe vaker ze de scène herhalen, hoe meer je beseft dat de gedachte zich als een film steeds weer afspeelt in Berentsens hoofd.

Even later dansen beide performers extatisch op 'Eye Of The Tiger', schommelend op de paardjes. Ze zingen en wiegen mee, als om de sfeer op te geilen. De ongemakkelijke nervositeit die hier ontstaat bouwt op naar de ontmoeting tussen 'Anne' en 'Jeffrey', zeven jaar na die bewuste nacht.

Fictie als overlevingsstrategie om deze extreme situatie te hanteren.

Emma Berentsen speelt bij die ontmoeting haar verkrachter, terwijl Tiffany Murphy Emma Berentsen vertolkt. Is dit een poging om het perspectief van de ander te begrijpen? Of is het een verlengstuk van de dissociatie waarin beiden, op dat moment al, in vluchtten om de situatie niet onder ogen te hoeven zien. Zowel de dader als het slachtoffer stelden zich inderdaad voor dat ze 'een ander' waren tijdens de verkrachting. Want beiden beseften, zij het op een heel andere manier, hoe verstrekkend dit was. Beiden hanteerden fictie als overlevingsstrategie om deze extreme situatie te hanteren. De vraag wat meer of minder echt is, de bewuste gebeurtenis of de performance, doet er niet toe.

De dialoog wordt navrant wanneer de man suggereert dat vooral hij slachtoffer is, omdat zijn strafblad hem reduceert tot 'verkrachter'. Berentsen daarentegen is voor hem geen slachtoffer, maar een overlevende. Zij kan op zijn minst navertellen wat het betekent om verkracht te worden.

In de dialoog komt Anne naar voor als iemand die de dialoog kan en wil aangaan. De man daarentegen wentelt zich in een slachtofferrol. Hij vergoelijkt zijn daad door zijn problematische seksuele ontwikkeling. Weinig empathisch is dat, al beseft hij finaal wel dat een simpel 'sorry' de geslagen wonden niet heelt. In die confrontatie zie je Berentsen de controle over haar eigen verhaal terug overnemen. Ze is niet langer de anonieme negentienjarige wiens tragische ervaring overal in de kranten werd uitgesmeerd.

Is het een documentaire of een performance? Een reconstructie of herbeleving? 'Anne meets Jeffrey' laveert ergens tussenin en is misschien ook de combinatie van dit alles. Dat is precies hoe we ons voelen na deze voorstelling. Je zit perplex aan je stoel genageld. Tegelijkertijd geeft de voorstelling hoop. Emma heeft het overleefd en is in staat dit te delen met een publiek. Eerst was er enkel een paard als getuige. Nu zijn wij dat ook.